

B.A. Sem-6 (Rep.) Examination
CC-313
Sanskrit
(तर्कसंग्रहः)

Time : 2-30 Hours]

October-2025

[Max. Marks : 70

- १ (अ) विस्तारथी समझवो. (कोईपक्ष अेक) : ०७
Explain in detail (Any one) : 07
(१) निधाय हृदि विश्वेशं विधाय गुरुवन्दनम् ।
बालानां सुखबोधाय क्रियते तर्कसंग्रहः ॥१॥
(२) 'नवद्रव्याणि' सविस्तर समझवो.
Explain in detail :नवद्रव्याणि
- (ब) नीयेनामांथी गमे ते बे विस्तारथी समझवो : ०७
Explain a detailed any two of the following : 07
(१) अभावश्चतुर्विधः ।
(२) गन्धवती पृथिवी ।
(३) शब्दगुणमाकाशम् ।
(४) ज्ञानाधिकरणमात्मा ।

- २ अनुमानं द्विविधम् । समझवो. १४
Explain : अनुमानं द्विविधम् ।

अथवा / OR

- २ समझवो : आकांक्षा योग्यतासंनिश्च वाक्यार्थज्ञानहेतुः ।
Explain : आकांक्षा योग्यतासंनिश्च वाक्यार्थज्ञानहेतुः ।

- ३ नीयेनामांथी गमे ते यार टूकी-गोध लभो : १४
(१) कारणं त्रिविधम् ।
(२) 'पंचावयवाः' ।
(३) लिङ्गम् त्रिविधम् ।
(४) परामर्शजन्यं ज्ञानमनुमितिः ।

- ४ हेत्वाभास अेटवे शुं? ते समझवी कोर्षपक्ष बे हेत्वाभास सोदाहरण समझवो. १४
Explain : 'हेत्वाभासः' and discuss any two "हेत्वाभास" with examples.

अथवा / OR

- ४ 'प्रत्यक्ष' प्रमाश लक्षश आपी प्रत्यक्ष प्रमाशना प्रकारो समझवो.
Give a feature of "प्रत्यक्ष प्रमाण" and explain the types of "प्रत्यक्ष".

५ नीचे-नामांथी योग्य विकल्प पसंद करी जाली जग्या पूरो.

१४

Fill in the blanks in the following by choosing appropriate option (Any seven) :

- (१) रूपरहित ..... वायुः। (गन्धवान्, स्पर्शवान्, प्रकाशवान्)
  - (२) कार्यं नियतपूर्ववृत्ति .....। (करण, कार्य, कारणं)
  - (३) शब्दगुणम् .....। (आकाराम्, मनः, दिक्)
  - (४) संस्कारमात्रजन्यं ज्ञानं .....। (स्मृतिः, बुद्धिः, गीतः)
  - (५) ..... कारणं करणम्। (साधारणं, असाधारणं, प्रतियोगि)
  - (६) आप्तवाक्यं .....। (शब्दः, अभावः हेतुः)
  - (७) प्राच्यादिव्यवहारहेतुः .....। (कालः, दिक्, आत्मा)
  - (८) पशर्मजन्यं ज्ञानम् .....। (अनुमितिः उपमितिः, व्याप्तिः)
  - (९) संदिग्धसाध्यवान् .....। (विपक्ष, सपक्ष, पक्ष)
  - (१०) अन्वयव्यतिरेक दृष्टांतरहितः .....। (अनैकान्तिकः, अनुपसंहारी, अेकान्तिकः)
  - (११) उपमितिकरणम् .....। (उपमानम्, अनुमानम्, प्रत्यक्ष)
  - (१२) विहितकर्मजन्यः .....। (धर्मः कामः द्वेषः)
-